

Kada maudysimės ir Kuršių mariose?

Rytinė Kuršių nerijos pusė, nuo Baltijos jūros atskirta lagūna – Kuršių mariomis, – gali tapti dar viena puikia poilsiautojų traukos vieta šalyje.

Arūnas MARCINKEVIČIUS

Ši birželį Klaipėdos universiteto ir Vokietijos Baltijos jūros tyrimų instituto mokslininkai, dalyvaujantys projekte „BaltCoast – sisteminiu požiūriu grindžiama struktūra kranto tyrimams ir valdymui Baltijos jūroje“ lankėsi Kuršių nerijoje. Vizito tikslas buvo ir mokslinis, ir praktinis – susipažinti su projekto tyrimo vieta ir potencialių Kuršių marių maudyklų vandens kokybe. Ir, aišku, jau dabar norima pristatyti numatomas projekto veiklas suinteresuotoms šalims Neringoje. O artimiausias tikslas – įrengti maudyklą marių pakrantėje pagrindiniame Neringos kurorte – Nidoje.

Tuo, beje, labai suinteresuotos ir pati Neringos savivaldybė, ir Neringos nacionalinio parko direkcija. Juk paplūdimiai prie marių – tai papildomi lankytojų srautai šiam kurorte ir kartu, aišku, papildomos pajamos čia gyvenantiems žmonėms. Nors kai kam tai gali pasirodyti tikras nesusipratimas: maudytis Kuršių mariose, kai čia pat – Baltijos jūra? Tiems, kas tuo stebisi, derėtų šiek tiek pasidomėti istorija.

Marios rimtai konkuravo su jūra

Pasirodo, nuo senų laikų Kuršių marių pakrantė buvo naudota rekreacijai. Kol dar šis sausumos „siūlas“ priklausė Prūsijos imperijai, ir vietos žvejai, ir atvykstantys prie marių kranto atostogauti poilsiautojai (Nida jau XIX a. viduryje buvo gana populiarus kurortas tarp tenyškčių vokiečių) maudydavosi ir mariose, ir jūroje.

Tiesa, iki jūros tekdavo paėjęti gerus porą kilometrų (turtingesni poilsiautojai iki jūros paplūdimių keliaudavo vežimais),

o štai marios – švarios ir visą vasarą besipuikuojančios tarsi pašildytu vandeniu – būdavo tiesiog po kojomis. Net ir pokario metais, nors Neringos miesto teritorijoje niekada nebuvo oficialių maudyklų ar paplūdimių Kuršių marių pusėje, ties Nida ilgokai veikė gelbėjimo stotis. Ir per visą pokarį iki pat aštuntojo dešimtmečio mariose buvo įprasta maudytis. Ši pakrantė buvo ypač mėgstama šeimų su vaikais – dėl nedidelio atstumo nuo gyvenvietės, seklaus (marių atabrada driekiasi iki 100 m) ir kur kas šiltesnio vandens bei ankstesnio, palyginti su Baltijos jūra, maudynių sezono. Nieko nuostabaus: vidutinis marių gylis – apie 2–3 m, o jūros – mažiausiai 20 kartų daugiau. Ne veltui seni palangiškiai sako: Baltija arba įšyla tik rugpjūtį, arba vasarą visai neįšyla.

Vėliau socialistinės pramonės atliekos, gausiai pilamos į šalies upes ir Nemunu atkeliaujančios į marias, o iš jų – į Baltiją, padarė savo juodą darbą. Marių vanduo tapo drumzlinas, o nuo padidėjusio azoto ir fosforo junginių kiekio jame gerokai sumažėjo deguonies. Ir vasaromis gausiai pradėjo žydėti dumbliai. Taip viena žuvingiausių lagūnų rytinėje Baltijos pakrantėje liko patraukli tik žvejams, o poilsiautojai iš ten ilgam persikraustė į pajūrį. Net ir 1995–2003 m. duomenimis, vasaros sezonu Klaipėdos sąsiauryje ir prie Nidos buvo viršijamos koliforminių bakterijų normos (rudenį ir pavasarį jų skaičiai normas atitikdavo). Taigi Kuršių marių vanduo ties Nida (vadinasi, visoje marių pakrantėje abipus Nidos) buvo laikomas netinkamu maudytis, tad tai daryti buvo draudžiama.

Marių pakrantė Kintuose

Netrukus maudysimės ir mariose?

Pasak Jūros mokslų ir technologijų centro mokslo darbuotojos dr. Marijos Kataržytės, lūžis įvyko 2006 m., kai buvo priimtas Vyriausybės nutarimas pagaliau pagerinti Kuršių marių vandens kokybę, visų pirma – sumažinti su įvairiomis atliekomis į marias patenkančių azoto ir fosforo kieki. Mat dėl to aktyviai dauginasi melsvabakterės ir – kaip padarinyš – dūsta žuvis dėl deguonies trūkumo. Pagrindiniais taršos šaltiniais buvo įvardytos nepakankamai valomos Klaipėdos ir kitų gyvenviečių Nemunu atplukdomos nuotekos ir žemės ūkio tarša. Nuo to laiko gerokai atnaujinti ar naujai įrengti valymo įrenginiai, ir ne tik uostamiestyje. Tačiau ne mikrobiologinė tarša atbaido poilsiautojus maudytis Kuršių mariose: vasaros viduryje esant ramioms oro sąlygoms ir aukštai vandens temperatūrai melsvabakterės ima gausiai daugintis ir į tokį vandenį net bristi nesinori.

Šiuo metu prie Kuršių marių yra vienintelis oficialus paplūdimys (Kintuose), kuriame nuo gegužės iki rugsėjo stebima vandens kokybė. Tačiau rekreacinė veikla vandenyje vyksta ir kitose marių vietose, pavyzdžiui, Svencelėje, kur renkasi jėgos aitvarų mėgėjai. Beje, Neringos miesto planavimo dokumentuose jau numatyta vieta Nidoje, Kuršių marių pusėje, kur turėtų būti atidaryta maudykla. Juk Kuršių marių vanduo, išylantis daug greičiau nei Baltijos jūroje, leidžia poilsiautojams maudymosi sezoną pradėti jau birželio pradžioje.

Europiečiai drąsiai maudosi ir lagūnose

M. Kataržytės teigimu, šiuo metu Europoje nuolat tiriama 22 tūkst. maudyklų vanduo. Beje, du trečdaliai maudyklų yra pajūrio zonoje (Baltijos jūros pakrantė ir Kuršių marios patenka į šią kategoriją), likęs trečdalis – prie vidaus vandenų (upių, ežerų). Praėjusių metų Europos Sąjungos ataskaitos akivaizdžiai rodo, kad maudyklų vanduo Europoje yra labai geros kokybės. Net 95 proc. stebimų maudyklų atitinka minimalius reikalavimus, 83 proc. laikomos puikios kokybės. Beje, Lietuvoje net 96 proc. maudyklų vandens kokybė įvertinta puikiai.

Vokietijoje marių tipo vandens telkiniuose maudyklos – labai populiaros: vien Oderio lagūnoje (ją dalijasi Vokietija ir Lenkija), kur vandens būklė labai panaši į Kuršių marių, yra žinomos bent penkios oficialios maudymosi vietos, kuriose žmonės poilsiauja ir, aišku, maudosi. O garsiajame Ikermiundės paplūdimyje prie Oderio lagūnos karštais vasaros mėnesiais užfiksuojama iki 2 tūkst. poilsiautojų.

Tad šiemet Klaipėdos universiteto mokslininkai, modeliuodami Kuršių marių vandens sroves bei tirdami mikrobiologinę taršą, teiks rekomendacijas, kuriose Kuršių marių pakrantės vietose būtų galima atidaryti maudyklas. Ir, tikėtina, pirmoji maudykla Nidoje galėtų būti atidaryta jau kitais metais. Nes jos vietą jau patvirtino Neringos savivaldybė.